

Nr 152.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statens handels- och industrikommission m. m.; given Stockholms slott den 3 mars 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

John Ericsson.

Sammanfattning.

I propositionen behandlas frågan om medelsanvisning för statens handels- och industrikommission för budgetåret 1950/51, varvid för avlöningar begäres ett anslag av 4 900 000 kronor samt för omkostnader ett anslag av 900 000 kronor. I förhållande till den beräknade medelsförbrukningen för innevarande budgetår innebära de för nästa budgetår upptagna beloppen betydande sänkningar. Vidare lämnas i propositionen en redogörelse för de förslag, som framlagts av utredningen angående Sveriges handelsavtalsförhandlingar i utredningens betänkande angående de handelspolitiska arbetsformerna. I vissa delar ha de av utredningen framförda förslagen redan kunnat realiseras. Härtill kommer att den fortskridande frigörelsen av utrikeshandeln kan väntas medföra en successiv förenkling av de handelspolitiska arbetsformerna. Utredningens förslag om inrättande av en handelspolitisk nämnd avses bli föremål för ytterligare övervägande.

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 3 mars 1950.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, QUENSEL, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena och chefen för finansdepartementet anför chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson.

I årets statsverksproposition, tionde huvudtiteln, har Kungl. Maj:t under punkterna 92—93 föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1950/51 beräkna

dels till Statens handels- och industrikommission: Avlöningar ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor,

dels och till Statens handels- och industrikommission: Omkostnader ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

Vid anmälan av dessa punkter anförde jag bl. a. följande:

Krisförvaltningens effektiviseringskommitté har den 9 december 1949 avgivit förslag angående sammanslagning av handels- och industrikommissionerna. Kungl. Maj:t har genom beslut den 16 december 1949 förordnat, att de båda kommissionerna från och med den 1 januari 1950 skola sammanslås till ett organ under namnet statens handels- och industrikommission. Därvid har föreskrivits att utgifterna för den nya kommissionen under återstoden av innevarande budgetår skola bestridas från förslagsanslagen till Statens handelskommission: Avlöningar och Statens handelskommission: Omkostnader. Sistnämnda beslut torde få anses stå i överensstämmelse med de uttalanden chefen för folkhushållningsdepartementet gjort beträffande avveckling av krisorgan vid anmälan av anslagsäskandena under tolfte huvudtiteln för innevarande budgetår (jfr XII ht 1949 s. 4). Dessa uttalanden ha lämnats utan erinran av riksdagen (r. skr. 12/1949 s. 4).

Då de av statens handelskommission och statens industrikommission uppgjorda anslagsberäkningarna under nuvarande förhållanden sakna aktualitet och den nya kommissionen ännu ej haft tillfälle att avgiva några anslagsäskanden för nästa budgetår, torde anslagen till den nya kommissionen i statsverkspropositionen få upptagas med beräknade belopp.

Jag torde nu ånyo få anmäla dessa frågor.

Statens handels- och industrikommission har i skrivelse den 23 februari 1950 inkommit med anslagsäskanden för budgetåret 1950/51. Kommissionen anför, att undersökningar verkstälts rörande möjligheterna att nedbringa

personalbeståndet och därmed avlöningsutgifterna liksom även andra kostnader för verksamheten. En sådan reducering har ansetts kunna åstadkommas såsom resultat av sammanslagningen samt över huvud genom olika åtgärder för rationalisering och arbetsbesparing men har även möjliggjorts av de pågående strävandena för utrikeshandelns frigörelse. Enligt de gjorda undersökningarna skulle personalbeståndet vid ingången av nästa budgetår, fördelad på avdelningar m. m., uppgå till det antal som framgår av nedanstående uppställning; för jämförelse meddelas inhämtade uppgifter angående motsvarande personal inom handelskommissionen och industrikommissionen per den 15 november 1949.

	Antal 15/11 1949	Antal 1/1 1950
Ordförande, ledamöter, utrikeshandelsdirektör, kanslichef samt vissa sakkunniga ¹	7	5
Utredningsavd.	60	50
Handelspolitiska avd.	61	50
Statistiska avd.	66	65
Kemiska avd.	103	45
Textilavd.	113	75
Järn-, metall- och byggnadsavd.	77	48
Maskin- och verkstadsavd.	84	79
Diverseavd.	46	44
Läderbyrån	14	9
Exportavd.	64	56
Kontroll- och besväravd.	19	17
Administrativa avd. (utom serviceorganen)	52	41
Expeditionspersonal (även reception och postföring), tele- fonpersonal m. m.	98	78
Ombudskontoren i Göteborg och Malmö	9	8
	873	670

Avlöningsutgifterna under budgetåret 1950/51 skulle, om personalbeståndet bibehölls oförändrat under hela budgetåret, och om hänsyn togs till utgifter för tillfälligt anlitade experter, uppgå till 5 483 000 kronor. Till jämförelse nämnes att lönekostnaderna för november månad 1949 utgjorde i runt tal 580 000 kronor, motsvarande 6 960 000 kronor för budgetår räknat.

Kommissionen uttalar vidare att de verkställda undersökningarna ej hunnit genomföras konsekvent för alla grenar av kommissionens verksamhet. Åtskilligt borde sålunda ännu finnas att göra i fråga om rationalisering och besparing av arbetskraft, i synnerhet som strävandena för utrikeshandelns frigörelse kunna förväntas sätta nya spår i organisationshänseende. Redan vid ingången av nästa budgetår kan det därför enligt kommissionens uppfattning visa sig möjligt att hålla personalbeståndet lägre än vad som eljest beräknats. På grund härav anses avlöningsutgifterna kunna ytterligare be-

¹ Med daglig tjänstgöring.

skäras, förslagsvis med ca 10 procent eller ned till 4 900 000 kronor, vilket belopp är 2 060 000 kronor lägre än förenämnda avlöningsberäkning per 15 november 1949. Kommissionen har emellertid gjort denna avsevärda nedräkning under den förutsättningen, att icke ändrade förhållanden skola nödvändiggöra en ny ansvällning av kommissionens verksamhet och att, om så skulle bli fallet, tillstånd kommer att meddelas kommissionen att i erforderlig mån överskrida anvisat anslag. Kommissionen hemställer att anslaget till kommissionens avlöningar under budgetåret 1950/51 måtte upptagas till 4 900 000 kronor.

Vad härefter angår behovet av anslag till omkostnader har kommissionen, med utgångspunkt i medelförbrukningen under den gångna delen av innevarande budgetår och med hänsyn tagen till den beräknade reduceringen av personalbeståndet under budgetåret 1950/51, upprättat följande förslag till omkostnadsstat för sistnämnda budgetår:

	Kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	40 000
2. Rese- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i>	45 000
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	
a) bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	30 000
b) övriga <i>expenser, högst</i>	755 000
	785 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	30 000
	Summa kronor 900 000

Kostnaderna för de två första posterna i omkostnadsstaten anses stå i direkt relation till antalet anställda och ha beräknats i enlighet därmed. Posten bränsle, lyse och vatten har upptagits med 30 000 kronor, motsvarande ungefär medelsåtgången under löpande budgetår. I posten övriga *expenser* ingå bland annat följande utgifter. För renhållning och städning ha kostnaderna antagits nedgå något, förslagsvis till 105 000 kronor, sammanhängande med att kommissionen ser sig i stånd att under den närmaste tiden avstå från nuvarande lokaler i Storkyrkobrinken 7. För materialier, papper och dylikt ha kostnaderna beräknats till 160 000 kronor, varav 80 000 kronor komma på tryckning av ansökningsformulär och licenser samt likaledes 80 000 kronor på inköp av kontorsmateriel. Kostnaderna för telegram och telefon ha uppskattats till 300 000 kronor, vilka kostnader likväl kunna komma att stegras på grund av eventuell omläggning av kommissionens telefonsystem. Inköp och underhåll av inventarier torde med hänsyn till nyanskaffningar, som verkställts under innevarande budgetår, icke behöva draga större kostnader än 50 000 kronor. För bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål, vartill bland annat hänföres kostnader för kommissionens Hollerithanläggning, beräknas åtgå 140 000 kronor. Vad slutligen angår posten publikationstryck väntas kostnaderna härför komma att nedgå i och med att kommissionens verksamhet inskränkes och stanna vid 30 000 kronor.

Till jämförelse med den uppskattade omkostnadsstaten å 900 000 kronor

anföres, att sammanlagda omkostnaderna för innevarande budgetår torde kunna beräknas till omkring 1 300 000 kronor. Kommissionen hemställer att till omkostnader för budgetåret 1950/51 anvisas 900 000 kronor.

Överrevisionen för krisförvaltningen har i avgivet yttrande uttalat, att kommissionens framställning ej föranlett någon erinran från överrevisionens sida.

I detta sammanhang torde även få lämnas en redogörelse för det betänkande angående de handelspolitiska arbetsformerna m. m. I (SOU 1949: 57), som den 1 november 1949 avgivits av utredningen angående Sveriges handelsavtalsförhandlingar¹. Utredningen tillkallades sedan 1948 års riksdag (skr. nr 49) anhållit, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa skyndsamt utredning angående åtgärder ägnade att effektivisera förberedelsen till och förändret av Sveriges handelsavtalsförhandlingar.

I betänkandet framläggas efter en inledande översikt över den nuvarande organisationen på förevarande område en rad förslag och rekommendationer beträffande åtgärder, som avse att effektivisera de handelspolitiska arbetsformerna. Utredningen framhåller att den i sitt första betänkande tagit sikte icke i första hand på förändringar i den handelspolitiska administrationen utan på uppläggningsen av arbetet, proceduren och arbetsmetoderna. Utredningen avser emellertid att längre fram upptaga frågan om hur organisationen av det handelspolitiska utredningsarbetet på längre sikt bör ordnas.

Utredningen erinrar till en början om önskvärdheten att avveckla det bilaterala avtalssystemet och nå fram till en friare handel. Vår utrikeshandel har tidigare varit starkt multilateralt inriktad och det har städse ansetts vara ett framträdande svenskt intresse att den finge utveckla sig i möjligaste mån fri från handelspolitiska hinder. Utredningen konstaterar emellertid, att förhållandena ännu icke medgiva en omedelbar avveckling av det nuvarande systemet, varför utredningen ansett sig böra utgå från den vid slutet av 1949 aktuella situationen. För att få en överblick i vilka olika hänseenden en effektivisering av arbetet kan anses erforderlig har utredningen skaffat sig kännedom om de synpunkter och erfarenheter, som härvidlag föreligga inom näringslivet. I detta syfte har tillfälle beretts så gott som alla näringsorganisationer med anknytning till utrikeshandeln att framlägga sina synpunkter för utredningen. Utredningen uttalar som ett allmänt omdöme, att en viss förstärkning av näringslivets medverkan i det handelspolitiska arbetet framstår som önskvärd.

I fråga om *förberedelserna för de särskilda avtalsförhandlingarna* anför utredningen, att frågan, huruvida det nuvarande planlägningsarbetet ger utrymme för ett tillfredsställande samråd mellan myndigheterna och näringslivet, besvaras olika inom olika branscher. I stort sett torde enligt ut-

¹ Ledamöter i utredningen äro generaldirektören A. Gjöres, ordförande, riksbankschefen K. E. Böök, utrikesrådet A. Croneborg, direktören R. Domellöf, direktören C. A. Jacobsson, konsult T. Lundgren, direktören H. Mott, ledamoten av andra kammaren R. V. Persson, disponenten Chr. von Sydow, konteramiralen E. Wetter och direktören Å. Wetterlind.

redningen den nuvarande ordningen lämna näringslivet tillfälle att framlägga sin uppfattning på ett tillfredsställande sätt. I enstaka fall synes det emellertid utredningen berättigat att utvidga remissförfarandet. Detta gäller närmast beträffande rederinäringen och sjöförsäkringsväsendet samt i viss omfattning även i fråga om verkstadsindustrien.

Från näringslivets sida har för utredningen mycket allmänt och starkt understrukits en önskan om livligare fortlöpande kontakt mellan företrädare för olika sidor av landets ekonomiska liv och de myndigheter, som handlägga de handelspolitiska ärendena. Ingentida av de sakkunniggrupper, som i viss mån kunde tjäna detta kontaktsyfte, handelspolitiska rådet och handelspolitiska beredningen, har enligt utredningens mening utformats med särskilt aktgivande på de intressen, som från näringslivets sida framförts under utredningens arbete. Båda äro av så stora dimensioner, att de knappast kunna på ett smidigt sätt fungera för en mera fortlöpande och intern kontakt rörande det aktuella handelspolitiska skeendet. Utredningen har övervägt denna fråga och kommit till det resultatet, att ett särskilt organ bör inrättas för att tillgodose berörda önkemål. Detta organ, som föreslås få benämningen *handelspolitiska nämnden*, bör utses av Kungl. Maj:t. Dess uppgift skulle vara att i stort följa den handelspolitiska utvecklingen. Nämnden bör således beredas tillfälle att ta kännedom om importplansberäkningen och om de allmänna slutsatser beträffande det handelspolitiska handlandet, som beräkningen leder till. Det skulle enligt utredningens uppfattning också vara till fördel om man vid upptagandet av förhandlingar om nya handelsavtal gäve nämnden tillfälle till orientering och överläggningar. Utredningen föreslår, att nämndens sammanträden som regel hållas gemensamt med handelskommissionen. Utredningen framhåller, att det är av stor vikt, att antalet ledamöter i nämnden begränsas, och föreslår därför, att nämnden skall bestå av fem ledamöter.

Utredningen framhåller, att det för den som icke kontinuerligt följer den handelspolitiska verksamheten, kan te sig svårt att få en överblick av administrationen på området och avgöra, till vilka myndigheter olika hänvänderelser böra riktas. För att underlätta en sådan överblick föreslår utredningen, att man låter sammanställa och publicera en vägledning i ämnet. En dylik bör innehålla uppgifter rörande de myndigheter, som allmänheten kan ha anledning att söka kontakt med i hithörande frågor, med angivande av deras särskilda arbetsområden och överhuvud sådana upplysningar, som kunna vara ägnade att underlätta förbindelserna mellan allmänheten och myndigheterna.

Utredningen finner det vidare önskvärt, att näringslivet redan på ett tidigt stadium kunde erhålla uppgifter om tidpunkten för kommande förhandlingar. Utredningen föreslår, att inom utrikesdepartementet upprättade preliminära tidsplaner för kommande förhandlingar under året tillställas näringsorganisationerna med angivande att uppgifterna äro konfidentiella samt att de kunna komma att ändras.

Utredningen ifrågasätter även om det icke vore möjligt att åstadkomma

en spridning av avtalsterminerna över året för att man skall få längre tid för behandlingen av varje ärende. Det anses också angeläget, att man från fall till fall undersöker om det är lämpligt och möjligt att fastställa avtalen för längre tid än ett år.

Utredningen betonar, att stora krav måste ställas på *exportuppgifternas tillförlitlighet* samt att dessa krav göra sig gällande såväl i fråga om det allmänna importplansarbetet som beträffande förberedelserna till de särskilda avtalsförhandlingarna. Utredningen understryker vikten av att man ytterligare uppmärksammar denna angelägenhet och att näringslivets organisationer lämna all den medverkan som är dem möjlig för att man skall lyckas komma fram till en realistisk bedömning av exportmöjligheterna. Det har ifrågasatts, om man icke som ett medel att få fram tillförlitligare exportuppgifter borde uppmana företagen att i samband med anmälan om exportönskemål för de särskilda förhandlingarna även lämna uppgifter om den beräknade totala exportkapaciteten. Utredningen finner sådana uppgifter vara av stort värde för bedömningen av de inkomna exportuppgifterna utan att dock en sådan anordning skulle behöva i nämnvärd grad tynga utredningsarbetet.

Utredningen konstaterar, att importplaneringen i allmänhet kännetecknas av en uppdelning av importen på bestämda marknader och berör i samband därmed frågan om *importens fördelning med hänsyn till priserna*. Utredningen uttalar, att det framhållits som synnerligen angeläget att i möjligaste mån inrikta handeln på sådana länder, där våra inköp kunna ske till fördelaktiga priser. Utredningen, som förvissat sig om att de med importförberedelserna sysselsatta myndigheterna söka beakta prissynpunkterna, understryker betydelsen av att detta sker i allt högre grad. Detta är av vikt icke minst för strävandena att komma fram till konkurrenskraftiga priser på de svenska exportvarorna.

Den typ av handelsöverenskommelser, som för närvarande förekommer, innefattar, framhåller utredningen, regelmässigt *kontingentavtal* eller kontingentlistor. Vanligen förekommer härvid en diversekontingent, som avser att inrymma varor, vilka icke särskilt angivas i avtalet. Tvånget att begränsa handels omfattning för att åstadkomma betalningsmässig balans leder i praktiken som regel till att nya varor ha svårt att finna utrymme. På längre sikt blir denna verkan av bilateralismen allt mer oläglig. Frilistningen torde i viss utsträckning lösa härmed sammanhängande svårigheter. Utredningen anför, att den omsvängning från säljarens till köparens marknad, som ägt rum, gör det angeläget, att man prövar de övriga möjligheter, som stå till buds att giva ökat utrymme för nya varor. Härvidlag torde böra undersökas i vad mån en uppmjukning av kontingentsystemet är möjlig, exempelvis genom användande av rymliga diversekontingenter eller genom att avtalen indelas i en kontingenterad del och en fri sektor.

En annan väg att bereda ökat utrymme för nya varor utgör *kompensationsaffärerna*. Utredningen har emellertid funnit sig förhindrad att rekommendera ökad användning av systemet med kompensationsaffärer, då detta

har till underlag och förutsättning sådana valutamässiga eller allmänt ekonomiska förhållanden, som äro hinderliga för en sund utveckling av den internationella handeln. Denna princip bör dock icke hindra, att man, där så är nödvändigt för upprätthållandet av varuutbytet, använder även denna form.

Vad beträffar *avtalsförhandlingarna* och därmed sammanhängande spörsmål har utredningen framhållit, att frågan om tillgången på förhandlingsledare blivit alltmer aktuell samt att flera av de olägenheter, som för närvarande vidlåda det handelspolitiska arbetet, bottna i att staben av förhandlare varit alltför begränsad. Enligt utredningens mening bör man söka utöka den krets av personer, som kunna anförtros ledningen av avtalsförhandlingarna, och därvid bör man ej underlåta att pröva möjligheterna att anlita krafter utanför administrationen. Emellertid torde man få räkna med att endast i begränsad omfattning kunna utnyttja sådana krafter. I huvudsak är det enligt utredningen därför nödvändigt att inom förvaltningen ha tillgång till ett erforderligt antal personer, som kunna tjänstgöra såsom förhandlare. Särskilt angeläget är att skapa en viss kontinuitet med avseende å valet av förhandlare, så att avtalsarbetet för ett land eller en grupp av länder åtminstone under några år får följas av samma delegationsordförande. Delegationernas sammansättning i övrigt bör ske med sikte på att finna en lämplig avvägning mellan kravet på koncentration samt önskvärdheten av en allsidig representation för olika intressen. Utredningen rekommenderar, att varje delegation, om ej särskilda omständigheter föranleda annat, skall omfatta ett, eller när det gäller viktigare förhandlingar, två ombud från näringslivet. För detta ändamål böra representativa organisationer inom det ekonomiska livet anmodas att uppgöra en förteckning över lämpliga personer, som äro beredda att ställa sig till förfogande för förhandlingsuppdrag.

En brist i nuvarande ordning anser utredningen vara att det endast i jämförelsevis begränsad omfattning förekommer överläggningar mellan ombud, sakkunniga och experter, innan förhandlingsresorna anträdas. Enligt utredningens mening skulle det vara till gagn för effektiviteten om sådana överläggningar kunna anordnas mera regelmässigt. Därigenom skulle även experternas verksamhet i viss utsträckning kunna förskjutas till det förberedande stadiet. Överhuvud taget böra enligt utredningen förhandlingarna förberedas så grundligt, att behovet av experter i möjligaste mån inskränkes.

Utredningen framhåller, att *övervakningen av handelsavtalen* måste ske på sådant sätt, att man har tillgång till en aktuell bild av det handelspolitiska läget. Det är också önskvärt, att man inom näringslivet har möjlighet att följa hur handeln inom ramen för gällande avtal utvecklar sig. Utredningen har funnit, att detta önskemål skulle kunna tillmötesgåas genom publicering av de kvartalsrapporter angående avtalen med olika länder, som handelskommissionen för närvarande sammanställer för internt bruk. Rapporterna kunna förslagsvis införas i publikationen *Kommersiella meddelanden*.

Utredningen har vidare berört försörjningskommissionernas befattning

med handelspolitiska frågor och uttalat att, därest en jordbruksnämnd skall övertaga handläggningen av importärenden, som nu handläggas inom livsmedelskommissionen, nämndens sysslande bör begränsas till de ärenden, som oavvisligen sammanhånga med nämndens jordbrukspolitiska regleringsuppgifter. Utredningen har även förordat en sammanslagning av handelskommissionens och industrikommissionens utredningsorgan.

Utredningen har i betänkandets sista avsnitt behandlat frågan om en effektivisering av utrikesförvaltningens organisation i vad avser handläggningen av kommersiella och handelspolitiska spörsmål. De i betänkandet i denna del framförda förslagen handläggas i huvudsak i utrikesdepartementet. Jag vill emellertid erinra om att i årets statsverksproposition, tionde huvudtiteln, under punkten 77, frågan om medelsanvisning för handelssekreterarnas verksamhet behandlats. Anmärkas bör slutligen, att utredningen rörande de under samma punkt omnämnda, såsom provisorisk kommersiell arbetsförstärkning vid vissa beskickningar m. m. anställda kommersiella biträdena uttalat, att desamma alltjämt vore erforderliga; det har emellertid ifrågasatts, om inte befattningarna borde bekostas av medel, anvisade för utsändande av handelssekreterare.

Över betänkandet ha efter remiss utlåtanden avgivits av statskontoret, kommerskollegium och statens handels- och industrikommission. Kommerskollegium har därvid överlämnat av kollegium införskaffade yttranden från statens bränlekommission, statens livsmedelskommission, samtliga handelskamrar i riket, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Svenska handelsagenters förening, Sveriges redareförening, Kooperativa förbundet samt Sveriges lantbruksförbund.

Samtliga remissinstanser ha i huvudsak lämnat de av utredningen framförda förslagen, såvitt här är i fråga, utan erinran. På ett flertal punkter har i remissutlåtandena understrukits och ytterligare utvecklats behovet av åtgärder i den av utredningen avsedda riktningen.

Statens handels- och industrikommission anför i anledning av förslaget att utvidga remissförfarandet, att de organisationer, som beredas tillfälle att till kommissionen direkt anmäla sina önskemål inför avtalsförhandlingarna, sedan någon tid omfatta även Sveriges redareförening, Sjöassuradörernas förening och Sveriges verktygsmaskinaffärers förening. Vidare uttalar kommissionen att förslaget om publicering av kommissionens interna kvartalsrapporter över avtalsutvecklingen med vissa modifikationer synes genomförbart samt att publikationen *Kommersiella meddelanden* i fortsättningen regelbundet kommer att tillställas sådana avtalsrapporter och andra artiklar av handelspolitiskt intresse.

Vad särskilt angår förslaget om inrättande av en handelspolitisk nämnd har detta tillstyrkts i flertalet yttranden. *Stockholms handelskammare* anför emellertid, att den handelspolitiska nämndens medverkan i det handelspolitiska arbetet bör äga rum på högsta plan, sålunda även i statsrådsberedningen. *Kooperativa förbundet* och *Sveriges lantbruksförbund* dela icke

utredningens uppfattning om behovet av en handelspolitisk nämnd. Koope-
rativa förbundet ifrågasätter om en dylik nämnd skulle innebära en effek-
tivisering av det handelspolitiska förberedelsearbetet. Med den sammansätt-
ning den nuvarande handels- och industrikommissionen har synes detta or-
gan väl kunna tjäna de ändamål, som avses med nämnden. Vid tiden för en
avveckling av hela kommissionsväsendet anser förbundet det mer angeläget
att frågan upptages till prövning. — Lantbruksförbundet betvivlar att den
föreslagna nämnden skulle leda till det åsyftade praktiska resultatet. I och
med den ökning av handelskommissionens ledamotsantal, som inträtt från
den 1 januari 1950, synas goda förutsättningar föreligga för att få de han-
delspolitiska frågorna allsidigt belysta. Behandlingen av dessa frågor bör ej
heller splittras på flera organ utan koncentreras till den nya kommissionen,
handels- och industrikommissionen. Förbundet avstyrker därför utredning-
ens förslag i denna del.

Departementschefen.

Med avseende å handels- och industrikommissionens anslagsäskanden för
budgetåret 1950/51 må till en början erinras, att i årets statsverkspropo-
sition (X ht s. 159—161) en redogörelse lämnats för verkställda och på-
gående avvecklings- och rationaliseringsåtgärder inom krisförvaltningen.
Sammanslagningen av handels- och industrikommissionerna den 1 januari
1950 får betraktas som ett led i dessa strävanden. Utöver vad som framgår
av redogörelsen i statsverkspropositionen kan nämnas att statens trafik-
kommission upphört med utgången av januari månad 1950.

Kommissionens anslagsberäkningar för nästa budgetår grunda sig på den
förutsättningen att personalbeståndet för budgetåret 1950/51 minskar i
första hand med drygt 200 personer, jämfört med antalet anställda per den
15 november 1949, och att avlöningskostnaderna därutöver nedskäras med
ungefär 10 procent. Den beräknade personalminskningen möjliggöres dels
genom rationaliseringsåtgärder som sammanhånga med sammanslagning-
en och dels genom strävandena för utrikeshandelns frigörelse. Då det torde
vara synnerligen svårt att mera exakt än som skett bedöma kommissionens
medelsbehov för avlöningar under nästa budgetår, synas kommissionens
beräkningar, som sluta på 4 900 000 kronor, böra godtagas. Förändringar
i den handelspolitiska situationen kunna emellertid medföra att krymp-
ningen av kommissionen kan ske i snabbare takt än vad som f. n. kan
förutses. Jag vill därför understryka, att alla möjligheter till besparingar
i fortsättningen liksom hittills böra tillvaratagas.

Det av handels- och industrikommissionen beräknade medelsbehovet för
omkostnader, 900 000 kronor, är jag jämväl beredd att godtaga. Jag er-
inrar om att motsvarande belopp för innevarande budgetår torde komma
att belöpa sig till omkring 1 300 000 kronor. — Anslagsbenämningarna
torde böra anpassas till den nya kommissionens namn.

De förslag, som framlagts av utredningen angående Sveriges handelsav-
talsförhandlingar i utredningens första betänkande, åsyfta att i olika hän-

seenden effektivisera de handelspolitiska arbetsformerna. Utredningen har framhållit önskvärdheten av att nå fram till en friare handel, så att det bilaterala avtalssystemet efter hand kan avvecklas. Vidare har utredningen starkt understrukit vikten av näringslivets medverkan vid olika avsnitt av det handelspolitiska arbetet. I likhet med remissinstanserna har jag funnit utredningens allmänna uttalanden såväl som dess förslag till praktiska reformer av skilda slag i huvudsak välbetänkta och värda beaktande. I stor utsträckning äro utredningens rekommendationer av den art, att de efter hand kunna genomföras utan formliga beslut. Utredningens förslag äro i vissa delar redan realiserade. Sålunda har genom sammanslagningen av handelskommissionen och industrikommissionen åstadkommits en rationalisering i föreslagen riktning. Vidare ha, som av handels- och industrikommissionens yttrande över betänkandet framgår, förslagen rörande remissförfarandet och publiceringsåtgärder redan genomförts. Även önskemålet om regelmässig representation från näringslivet i förhandlingsdelegationerna har på senare tid tillgodosetts i det numera i alla handelsavtalsdelegationer av någon betydelse ingå en—tre representanter för näringslivet, i allmänhet utsedda med ledning av listor, vilka för ändamålet sammanställts av näringsorganisationerna. Övriga rekommendationer komma i skilda sammanhang att övervägas. Naturligen kommer den fortskridande frigörelsen av utrikeshandeln, som främst tagit sig uttryck i den s. k. frilistningen, att innebära en successiv förenkling av de handelspolitiska arbetsformerna.

Frågan om inrättande av en handelspolitisk nämnd har, sedan utredningen verkställt, kommit i ett delvis nytt läge, i det att näringslivet erhållit åtskilligt flera företrädare i den nya handels- och industrikommissionen än i förutvarande handelskommission. En särskild förstärkning av näringslivets representation på detta plan synes därför knappast påkallad. Något annorlunda blir bedömandet om man, i likhet med en remissinstans, påkallar medverkan av en kvalificerad grupp av näringslivets män vid behandling av handelspolitiska frågor i statsrådsberedning och över huvud på ett högre plan än krisorganens. Jag har för avsikt att inom handelsdepartementet undersöka denna fråga, som bör ses i samband med spörsmålet om uppgifterna för handelspolitiska rådet och handelspolitiska beredningen, vilka enligt utredningens mening äro av för stora dimensioner för att kunna hålla en mera fortlöpande kontakt med det aktuella handelspolitiska skeendet. Jag vill emellertid påpeka, att näringslivet numera även i statsrådsberedningarna är fylligare företrätt än tidigare i det att de från näringslivet kallade medlemmarna i handelsavtalsdelegationerna regelmässigt närvara vid beredningarna rörande respektive avtal.

Jag hemställer med åberopande av det anförda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1950/51 under tionde huvudtiteln anvisa

dels till Statens handels- och industrikommission: Avlöningar ett förslagsanslag av 4 900 000 kronor;

Kungl. Maj:ts proposition nr 152.

*dels ock till Statens handels- och industrikommission:
Omkostnader ett förslagsanslag av 900 000 kronor.*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl Gustaf Gyllenhaal.
